

Nr 197.

Av herr **Olsson** i Blädinge, *om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utarbetande av nya grunder för stats-tjänarnas löner.*

Att jordbruksnäringen för närvarande lider av ett svårt ekonomiskt betryck torde väl numera knappast någon på allvar bestrida. Genom den utredning om jordbrukets produktionskostnader, som nu blivit slutförd för de tre gångna åren och som man gärna vill hoppas skall kunna för framtiden fortsätta, till tjänst icke blott för de på hithörande område alldeles okunniga utan även för dem som ägna sig åt och intressera sig för jordbruksnäringen, har ovederläggigen bevisats vad som sakkunniga redan förut visste, att den betalning producenten kan påräkna för sin vara icke ens tillnärmelsevis täcker produktionskostnaderna.

Att så icke kan fortgå i längden utan till obotlig skada såväl för jordbrukets utöware som för hela vårt land, det kommer nog, därest ändrade förhållanden snart inträda, framtiden att klart och tydligt ådagalägga.

Jag har emellertid icke för avsikt att i denna motion framlägga några särskilda förslag till direkta åtgärder för avhjälpande av det nu rådande bekymmersamma läget. Jag är viss om att sådana förslag med samma utgångspunkt komma att framläggas från mera än ett håll och sålunda bli föremål för riksdagens prövning, varigenom det blir tillfälle att se, vilken förståelse riksdagen har för detta viktiga spörsmål.

Vad jag här vill komma till är att påvisa det motsatsförhållande, som är rådande emellan producenterna å ena sidan och konsumenterna å den andra, ett motsatsförhållande som vid första påseendet förefaller helt naturligt.

Den samhällsklass, som kan sägas lida mest av dyra levnadskostnader, är löntagarna och i särskild grad de löntagare, som äro statstjänare, emedan löneregleringar avpassade efter tidsförhållandena för dessa icke äro så lätta att genomföra som på det privata området.

Det bör väl knappast förvåna, om man på jordbrukarehåll, där man tydligt ser faran av ett ruinerat jordbruk nalkas med stora steg och för avvärjande av denna hotande fara måste anropa regering och riksdag om verk samma åtgärder däremot, även inser, att, samtidigt med att ett verk sammt skydd av ett eller annat slag beredes jordbruket, man också måste se till att löntagareklassen icke bliver lidande på att andra kunna få det

bättre. Den enes bröd bör icke bliva den andres nöd och ej heller tvärt om.

Den enda vägen att förekomma detta missförhållande vore att återgå till ett gammalt här i landet länge provat lönesystem, nämligen att statstjänarnas löner bestämdes efter gällande livsmedelspriser, sådana dessa priser noteras vid inköp hos producenten eller hans närmaste avsättningsort. Vi hava ännu från kristiden kvar ett system, som till en viss del giver löntagarna kompensation för ett onormalt prisläge, s. k. dyrtid. Detta systems byggnad tager emellertid högst obetydlig hänsyn till landets modernäring, emedan levnadskostnadsindex som bekant grundar sig på det pris samtliga mellanhänder lagt till den ursprungliga råvaran, vilket kan gå upp till 100 % och i vissa fall däröver. När man så betänker att endast en fjärdedel av detta lönetillägg beräknas såsom förhöjda livsmedelskostnader, förstår man, att detta lönesystem icke tager någon större hänsyn till jordbruksnäringen eller gör löntagaren i någon nämnvärd mån beroende av densamma, vilket förklarar det missförståndet, att tjänstemännen kunna anse sig hava dyrtid samtidigt med att jordbruksnäringen har att kämpa med en lågkonjunktur, som hart när är nedgörande för densamma.

Det må därför icke förtänkas en lantman, om han anser det som den naturligaste sak i världen, att jordbruksnäringens produkter böra, liksom förr i tiden varit fallet, läggas till grund för avlöningen av statens löntagare.

Det skall måhända från annat håll invändas, att det är förmätet av jordbruksnäringen att begära sådan företrädesställning i nuvarande tider. Utan att jag i någon mån vill förringa betydelsen av andra näringar, utan tvärtom högt skattar varje arbete till vårt lands förkovran, får man dock icke glömma, att jordbruket är landets modernäring, den första förutsättningen för allt arbete och huvudvillkoret för allt liv och leverne. Detta oaktat står tyvärr jordbruksnäringen på vissa håll icke i något högt anseende. Jag vill dock i det längsta tro, att man från statstjänarnas sida icke skall anse det som något förnedrande, att deras lönevillkor göras beroende av denna viktiga näringsgren, helst som det måste medföra en större trygghetskänsla, att lönefrågan icke behöver varje år komma före i riksdagen, där den föranleder mycket stridsbuller, med över- och underbud, varpå slutligen följer ett avgörande efter mångfaldiga, mer eller mindre tillfredsställande kompromissförslag.

Att återgå till en bestämd fast lön, huru önskligt detta för enkelhetens skull än kunde vara, bör enligt mitt förmenande icke vidare komma i fråga. Det blir ett evigt reglerande som aldrig tager slut och för övrigt, så snart ett onormalt prisläge under en tidsperiod åter inträder, vilket kan ånyo inträffa, då blir det åter rop på dyrtidstillägg med samma oro och årliga lönestrider som för närvarande.

Då jag tager för givet, att riksdagen av flera skäl — arbetarnas nödtvungna flykt från jordbruket, de minskade skatteintäkterna från jordbruksnäringen, jordbrukarnas försvagade köpkraft, som är till skada för handel och andra näringar, försämrade försvarsberedskap genom otillräcklig livsmedelsproduktion m. fl. — icke för någon längre tid kan uppskjuta att vidtaga verksamma åtgärder till främjande av en räntabel livsmedelsproduktion, anser jag det vara en bjudande plikt se till, att statstjänarnas löneförmåner bestämmas efter sådana grunder, att de fullt kompenseras för de motsedda dyrare levnadskostnaderna.

Jag anhåller alltså att få föreslå,

att riksdagen beslutar i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, det tacktes Kungl. Maj:t låta utarbeta förslag till nya grunder för statstjänarnas löner, gående ut på att dessa löner, liksom tidigare varit förhållandet, för varje löneklass bestämmas i vissa kvantiteter av jordbruksnäringens viktigaste produkter, som gottgöras löntagarna i kontant ersättning efter fastställda officiella prisnoteringar, samt därefter så skyndsamt som möjligt för riksdagen framlägga förslag därom.

Stockholm den 21 januari 1924.

P. M. Olsson.
